



Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Rönaälvens kanjon, Torsby kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610240 Rönaälvens kanjon
Mittpunktskoordinat:	1332510 - 6685870
Totalareal:	3,3 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet
Fastighet:	Torsby kommun; Kläggstranden 1:13 & 1:9
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Rönaälven bildar ett vattenfall vid Törntorps hembygdsgård. Kanjonbildningen nedströms vattenfallet torde vara unik för Värmland. I botten av kanjonen rinner vatten fram bland åtskilliga stenblock. Vattenföringen varierar med snösmältning och nederbörd. På stenar som är skyddade från kraftig vattenföring och påverkan av is växer mossor däribland späd bäckmossa som är känd från en handfull platser inom hela EU. Slutningarna är branta och består omväxlande av rasbranter och skogbevuxna partier, främst gran, men det finns även inslag av lövträd som asp, björk, rönn och sälg. Trädlågor förekommer i måttlig omfattning. På båda sidor av kanjonen finns gruvhål där det bröts kopparmalm under 1800-talet. Ett gruvhål är fortfarande intakt och står öppet för besökare. Intill kanjonen växer en grovstammig granskog på en uppenbart mycket bördig mark. Kanjonen med intilliggande branter är klassad som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens inventering. Ett 20-tal signal- och rödlistade arter bland kryptogamer och kärlväxter har noterats i samband med korta besök. Forsärlan trivs bland stenblocken i det strömmande vattnet. En annan karaktärsart i kanjonen är gärdsmygen.

Vid vattenfallet finns en fungerande skvaltkvarn (Rönakvarn) som körs i demonstrationssyfte sommartid. Vatten leds till kvarnen via en träränna från ett dämme uppströms vattenfallet. Hembygdsgården Törntorp innehåller åtta intakta byggnader förutom kvarnen. Stigar, skyddstaket, trappor och en bro har byggts i hembygdsföreningens regi i syfte att göra området tillgängligt för besökare. Under sommaren håller föreningen öppet dagligen med servering av mat och kaffe. Det hela sammantaget skapar ett "smultronställe" där man kan

uppleva både kulturmiljö- och naturvärden på ett lättåtkomligt sätt. Hembygdsgården är följaktligen mycket välbesökt.

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Artkod	Artnamn
1985	Späd bäckmossa <i>Hygrohypnum montanum</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Rönaälvens kanjon är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för den ingående arten *späd bäckmossa* på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för den ingående arten i Natura 2000-området Rönaälvens kanjon.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Späd bäckmossa (1985)	Mål om population inom N2000-området. (Växer på minst 8 stenblock vid kontrollinventering av Hallingbäck) 25 stenblock med arten bör vara ett rimligt bevarandemål sett över hela sträckan.

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Späd bäckmossa växer på block och klippor av silikatbergarter som periodvis eller permanent blöts av vatten från vattendrag, främst i eller vid skogsbäckar.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Potentiella hot mot späd bäckmossa i Rönaälvens kanjon

På kort sikt hotas arten av förändringar i vattenkvalitet och hydrologi i de vattendrag där arten växer. Arten kan vara känslig för skogsbruk som dramatiskt förändrar klimatet (t ex genom solexponering) på växtlokalerna.

Ett nyupptaget hygge på västra sidan om älven och kvarnen har ökat solexponeringen mot älvfåran och påverkat mikroklimatet negativt. Skogsavverkningar i anslutning till älven uppströms med efterföljande slamtransport till älven skulle kunna vara ett hot. Vattenflödet är dock i regel så pass stort att denna risk bedöms som liten.

Hembygdsföreningens aktiviteter, t ex demonstration av kvarnen, torde inte innebära något hot mot arten. Skulle däremot stora mängder av vatten ledas via rännor under en längre tid (flera dagar i rad), så att kanjonen riskerar att torrläggas, kan däremot hot uppstå mot arten.

Naturtypen och arterna kan även påverkas negativt av skogsbruksåtgärder (stora avverkningar, körskador, markberedning mm) strax uppströms Natura 2000-området. Vilket riskerar slamtransport, ändrad hydrologi mm.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att den *späda bäckmossan* i Natura 2000-området Rönaälvens kanjon uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Späd bäckmossa är fridlyst enligt artskyddsförordningen (1998:179)
- Enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område.
- Området är klassat som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

Rönaälvens kanjon och omgivande äldre skog har höga naturvärden och är utpekad som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Länsstyrelsen bedömer att bildande av naturreservat är en lämplig bevarandeåtgärd för området.

Vid samråd och annan rådgivning om skogsbruksåtgärder uppströms Rönaälvens kanjon skall särskild uppmärksamhet riktas mot att eliminera risken för markskador som kan förändra hydrologin eller orsaka kraftig slamning inom Natura 2000-området.

Markägare som berörs av eventuella förslag till åtgärder kommer att informeras för en diskussion om vilka åtgärder som är möjliga/lämpliga för ett långsiktigt bevarande av värdefull skog inom området. När det gäller naturvårdsavtal, biotopskyddsområden och naturreservat ersätter staten berörda markägare för de inskränkningar i skogsbruket som hänsynen till naturvård medför.

Bevarandestatus idag

1985 Späd bäckmossa

Nationellt

Späd bäckmossa är känd från sex aktuella lokaler i landet. På fem av dessa är arten sedd efter 1990. Fyra av lokalerna finns i Värmland. Späd bäckmossa är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin *sårbar* (VU)

Rönaälvens kanjon

Arten är funnen på 8 stenblock i botten av kanjonen. Bevarandestatus är oklar.

Uppföljning

För att bedöma bevarandestatus hos den späda bäckmossan krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Nationellt uppföljningsprojekt är under utarbetande och komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilagor

1. Karta över Natura 2000-området
2. Karta över växtplatser med späd bäckmossa (klar efter basinventeringen)

Referenser

Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar 9050 - Uppdaterat: 2003-07-07

Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar

SVS nyckelbiotopsinventering (Magnus Johansson 1996)

Artdatabanken, SLU 2001. Faktablad: *Hygrohypnum montanum* – Späd bäckmossa (förf. Lars Hedenäs 1994)